

Bruxelles, 3. listopada 2025.
(OR. en)

13392/25

SOC 633
ANTIDISCRIM 89
FREMP 256

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	Unapređenje prava osoba s invaliditetom u EU-u: izazovi, napredak i budući smjer – <i>razmjena mišljenja</i>

Za delegacije se u prilogu nalaze smjernice predsjedništva za razmjenu mišljenja o navedenoj temi na sastanku Vijeća EPSCO 17. listopada 2025.

Unapređenje prava osoba s invaliditetom u EU-u: izazovi, napredak i budući smjer

Uvod

Europska unija temelji se na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, ravnopravnosti i poštovanja temeljnih prava. U trenutku kada se te vrijednosti sve više dovode u pitanje i osporavaju u mnogim dijelovima svijeta, Europska unija i dalje je nepokolebljiv zagovornik uključenosti, ravnopravnosti i zaštite ljudskih prava.

Promicanje nediskriminacije i jednakih mogućnosti za sve, među ostalim za osobe s invaliditetom, nije samo neizostavan dio održavanja naših temeljnih vrijednosti, već je i ključno za poticanje uključivog rasta i jačanje dugoročne konkurentnosti i otpornosti našeg gospodarstva. Uključivo društvo svima donosi dobrobiti te doprinosi inovativnijoj, povezanijoj i produktivnijoj Uniji. Stoga potpuno ostvarivanje potencijala osoba s invaliditetom nije samo moralna odgovornost, već i društveni i gospodarski imperativ.

S obzirom na navedeno, unapređivanje prava osoba s invaliditetom u svim područjima politika i osiguravanje učinkovite provedbe obveza EU-a navedenih u nastavku i dalje su ključna pitanja.

Kontekst

Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. sveobuhvatan je okvir politike za unapređivanje prava osoba s invaliditetom. Ta strategija, donesena 2021., podupire potpunu provedbu **Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (UNCRPD)**, čije su stranke EU i sve njegove države članice. U Strategiji se odražavaju načela utvrđena u **europskom stupu socijalnih prava**, posebno 3. načelo (jednake mogućnosti) i 17. načelo (uključenost osoba s invaliditetom).

Na temelju Strategije pokrenuto je nekoliko vodećih inicijativa na razini EU-a, među kojima su:

- **Direktiva o europskoj iskaznici za osobe s invaliditetom**, čiji je cilj promicati slobodu kretanja osoba s invaliditetom tako da se u cijelom EU-u omogući ravnopravan pristup posebnim uvjetima i povlaštenom postupanju koji se nude osobama s invaliditetom;
- **Platforma za pitanja invaliditeta**, koja služi kao forum za suradnju i razmjenu najboljih praksi u području invaliditeta među državama članicama, civilnim društvom i institucijama EU-a;
- **AccessibleEU**, resursni centar koji olakšava međusektorsku razmjenu informacija i primjera dobre prakse u području pristupačnosti i
- **Smjernice o neovisnom životu i uključivanju osoba s invaliditetom u zajednicu u kontekstu financiranja sredstvima EU-a**, koje uključuju preporuke o poboljšanju potpore u zajednici i o deinstitutionalizaciji.

Izazovi

Iako navedena nastojanja potvrđuju da je ostvaren znatan napredak, još nisu uklonjene ključne prepreke. Osobe s invaliditetom u cijeloj se Europskoj uniji još suočavaju sa strukturnim i raširenim preprekama i diskriminacijom u raznim područjima života, među ostalim u obrazovanju, zapošljavanju, pristupu uslugama i neovisnom življenju. Broj samoprijavljenih iskustava diskriminacije u posljednjih se pet godina povećao u nekoliko država članica (Eurobarometer¹). Istodobno se broj osoba s invaliditetom koje stanuju u institucionalnim okruženjima tijekom posljednjih deset godina nije znatno smanjio, a u nekim se slučajevima čak i povećao (Eurofound²), što upućuje na postojanje tvrdokornih prepreka uspostavi uključivih i pristupačnih sustava potpore u zajednici. Određene osobe s invaliditetom kojima je pravna sposobnost ograničena ili su je lišene i dalje nailaze na pravne prepreke. Unatoč ostvarenom napretku, osiguravanje učinkovitog pristupa informacijama, proizvodima i uslugama još je izazov. Ograničenja pravne sposobnosti, kao i ograničena pristupačnost, sprečavaju osobe s invaliditetom da sudjeluju u demokratskom procesu.

Nadalje, osobe s invaliditetom i dalje su izrazito nedovoljno zastupljene na tržištu rada: razlika u zaposlenosti osoba s invaliditetom u 2024. dosegla je 24 postotna boda, pri čemu je bilo zaposleno otprilike 51 % osoba s invaliditetom u dobi između 20 i 64 godine, u usporedbi sa 75 % zaposlenih osoba bez invaliditeta (pregled socijalnih pokazatelja). K tome su osobe s invaliditetom i dalje izložene znatno većem riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti nego osobe bez invaliditeta (Eurostat, statistički podaci o dohotku i životnim uvjetima, EU-SILC).

¹ Posebno istraživanje Eurobarometra br. 535 provedeno od travnja do svibnja 2023., [Diskriminacija u Europskoj uniji, prosinac 2023. – istraživanje Eurobarometra](#).

² Eurofound (2024.), *Paths towards independent living and social inclusion in Europe* (Put prema neovisnom življenju i socijalnoj uključenosti u Europi), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg.

Osim ukorijenjenih izazova u praksi, nedostaci su i dalje prisutni i u zakonodavstvu EU-a o suzbijanju diskriminacije, među ostalim diskriminacije na temelju invaliditeta. Aktualne pregovore o predloženoj **horizontalnoj direktivi o jednakom postupanju**, predstavljenoj 2008., i dalje otežava činjenica da za njezino donošenje treba postići jednoglasnost.

Cilj razmjene mišljenja

Opisani izazovi upućuju na veliku potrebu za pojačanom provedbom politika i reformama na razini EU-a i nacionalnoj razini, kao i za kontinuiranim dijalogom na političkoj razini. To je u ovom trenutku posebno važno jer 2025. godina označava sredinu provedbenog razdoblja Strategije. Pravi je trenutak za ocjenu napretka i ubrzavanje djelovanja.

Stoga pozivamo ministre i ministrice da razmotre napredak postignut u prvoj polovici (2021. – 2025.) razdoblja provedbe Strategije o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021 – 2030., sagledaju ostvareni napredak i identificiraju preostale prepreke te održe raspravu o mogućim mjerama za unapređivanje prava osoba s invaliditetom. Ti bi uvidi trebali poslužiti kao doprinos provedbi Strategije u drugoj polovici provedbenog razdoblja i poduprijeti kontinuirana nastojanja da se na razini EU-a i na nacionalnoj razini ostvari napredak u radu na tom važnom području politike.

S obzirom na navedeno, pozivamo ministre i ministrice da odgovore na sljedeća pitanja:

- 1. Koje mjere i instrumente politike smatrate najvažnijima za daljnje promicanje prava osoba s invaliditetom? U kojim su područjima i dalje prisutni najhitniji izazovi?*
- 2. Koji bi trebali biti ključni prioriteti za drugu polovicu (2025. – 2030.) razdoblja provedbe Strategije za prava osoba s invaliditetom? Kako se Strategijom mogu učinkovitije poduprijeti nacionalne reforme i provedba zakonodavstva i politika povezanih s invaliditetom?*